

Problem: Application of Derivative to Survey & Draw Graph of Functions

Bài Tập: Ứng Dụng Đạo Hàm Để Khảo Sát & Vẽ Đồ Thị Của Hàm Số

Nguyễn Quân Bá Hồng*

Ngày 22 tháng 12 năm 2023

Mục lục

1 Monotonicity of Function – Tính Đơn Điệu của Hàm Số	1
2 Maximum & Minimum of Function – GTLN & GTNN của Hàm Số	2
3 Đồ Thị của Hàm Số & Phép Tịnh Tiến Hệ Tọa Độ	3
4 Đường Tiệm Cận của Đồ Thị Hàm Số	4
5 Khảo Sát Sự Biến Thiên & Vẽ Đồ Thị của Hàm Số	4
6 Miscellaneous	4
Tài liệu	4

1 Monotonicity of Function – Tính Đơn Điệu của Hàm Số

[Thá+24, Chap. I, §1, pp. 5–14]: HD1. LT1. LT2. HD2. LT3. LT4. HD3. HD4. LT5. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

- 1 ([Quỳ+22], VD1, p. 5). Chứng minh hàm số $f(x) = \sqrt{1-x^2}$ nghịch biến trên đoạn $[0, 1]$.
- 2 ([Quỳ+22], VD2, p. 6). Xét chiều biến thiên của hàm số $y = x + \frac{4}{x}$.
- 3 ([Quỳ+22], H1, p. 6). Xét chiều biến thiên của hàm số $y = \frac{1}{3}x^3 - \frac{3}{2}x^2 + 2x - 3$.
- 4 ([Quỳ+22], VD3, p. 6). Xét chiều biến thiên của hàm số $y = \frac{4}{3}x^3 - 2x^2 + x - 3$.
- 5 ([Quỳ+22], H2, p. 7). Xét chiều biến thiên của hàm số $y = 2x^5 + 5x^4 + \frac{10}{3}x^3 - \frac{7}{3}$.
- 6 ([Quỳ+22], 1., p. 7). Xét chiều biến thiên của hàm số: (a) $y = 2x^3 + 3x^2 + 1$. (b) $y = x^3 - 2x^2 + x + 1$. (c) $y = x + \frac{3}{x}$. (d) $y = x - \frac{2}{x}$. (e) $y = x^4 - 2x^2 - 5$. (f) $y = \sqrt{4-x^2}$.
- 7 ([Quỳ+22], 2., p. 7). Chứng minh: (a) Hàm số $y = \frac{x-2}{x+2}$ đồng biến trên mỗi khoảng xác định của nó. (b) Hàm số $y = \frac{-x^2 - 2x + 3}{x+1}$ nghịch biến trên mỗi khoảng xác định của nó.
- 8 ([Quỳ+22], 3., p. 8). Chứng minh các hàm số sau đây đồng biến trên \mathbb{R} : (a) $f(x) = x^3 - 6x^2 + 17x + 4$. (b) $f(x) = x^3 + x - \cos x - 4$.
- 9 ([Quỳ+22], 4., p. 8). Với giá trị nào của a hàm số $y = ax - x^3$ nghịch biến trên \mathbb{R} ?
- 10 ([Quỳ+22], 5., p. 8). Tìm các giá trị của tham số a để hàm số $f(x) = \frac{1}{3}x^3 + ax^2 + 4x + 3$ đồng biến trên \mathbb{R} .
- 11 ([Quỳ+22], 6., p. 8). Xét chiều biến thiên của hàm số: (a) $y = \frac{1}{3}x^3 - 2x^2 + 4x - 5$. (b) $y = -\frac{4}{3}x^3 + 6x^2 - 9x - \frac{2}{3}$. (c) $y = \frac{x^2 - 8x + 9}{x - 5}$. (d) $y = \sqrt{2x - x^2}$. (e) $y = \sqrt{x^2 - 2x + 3}$. (f) $y = \frac{1}{x+1} - 2x$.
- 12 ([Quỳ+22], 7., p. 8). Chứng minh hàm số $f(x) = \cos 2x - 2x + 3$ nghịch biến trên \mathbb{R} .
- 13 ([Quỳ+22], 8., pp. 8–9). Chứng minh bất đẳng thức: (a) $\sin x < x$, $\forall x \in \mathbb{R}$, $x > 0$; $\sin x > x$, $\forall x \in \mathbb{R}$, $x < 0$. (b) $\cos x > 1 - \frac{x^2}{2}$, $\forall x \in \mathbb{R}$, $x \neq 0$. (c) $\sin x > x - \frac{x^3}{6}$, $\forall x \in \mathbb{R}$, $x > 0$; $\sin x < x - \frac{x^3}{6}$, $\forall x \in \mathbb{R}$, $x < 0$.

*Independent Researcher, Ben Tre City, Vietnam
e-mail: nguyenquanbahong@gmail.com; website: <https://nqbh.github.io>.

14 ([Quỳ+22], 9., p. 9). Chứng minh: $\sin x + \tan x > 2x$, $\forall x \in (0, \frac{\pi}{2})$.

15 ([Quỳ+22], 10., p. 9). Số dân của 1 thị trấn sau t năm kể từ năm 1970 được ước tính bởi công thức $f(t) = \frac{26t + 10}{t + 5}$ ($f(t)$ được tính bằng nghìn người). (a) Tính số dân của thị trấn vào năm 1980 & năm 1995. (b) Xem f là 1 hàm số xác định trên nửa khoảng $[0, +\infty)$. Tìm f' & xét chiều biến thiên của hàm số f trên nửa khoảng $[0, +\infty)$. (c) Đạo hàm của hàm số f biểu thị tốc độ tăng dân số của thị trấn (tính bằng nghìn người/năm). Tính tốc độ tăng dân số vào năm 1990 & năm 2008 của thị trấn. Vào năm nào thì tốc độ tăng dân số là 0.125 nghìn người/năm?

2 Maximum & Minimum of Function – GTLN & GTNN của Hàm Số

[Thá+24, Chap. I, §2, pp. 15–20]: HD1. LT1. HD2. LT2. HD3. LT3. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

16 ([Quỳ+22], VD1, p. 14). Tìm cực trị của hàm số $f(x) = \frac{1}{3}x^3 - x^2 - 3x + \frac{4}{3}$.

17 ([Quỳ+22], H1, p. 14). Tìm cực trị của hàm số $f(x) = x + \frac{4}{x} - 3$.

18 ([Quỳ+22], VD2, p. 14). Tìm cực trị của hàm số $f(x) = |x|$.

19 ([Quỳ+22], VD3, p. 16). Tìm cực trị của hàm số $f(x) = \frac{1}{3}x^3 - x^2 - 3x + \frac{4}{3}$.

20 ([Quỳ+22], H2, p. 16). Tìm cực trị của hàm số $f(x) = 2 \sin 2x - 3$.

21 ([Quỳ+22], 11., pp. 16–17). Tìm cực trị của hàm số: (a) $f(x) = \frac{1}{3}x^3 + 2x^2 + 3x - 1$. (b) $f(x) = \frac{1}{3}x^3 - x^2 + 2x - 10$. (c) $f(x) = x + \frac{1}{x}$. (d) $f(x) = |x|(x + 2)$. (e) $f(x) = \frac{1}{5}x^5 - \frac{1}{3}x^3 + 2$. (f) $f(x) = \frac{x^2 - 3x + 3}{x - 1}$.

22 ([Quỳ+22], 12., p. 17). Tìm cực trị của hàm số: (a) $y = x\sqrt{4 - x^2}$. (b) $y = \sqrt{8 - x^2}$. (c) $y = x - \sin 2x + 2$. (d) $y = 3 - 2 \cos x - \cos 2x$.

23 ([Quỳ+22], 13., p. 17). Tìm 4 hệ số $a, b, c, d \in \mathbb{R}$ của hàm số $f(x) = ax^3 + bx^2 + cx + d$ sao cho hàm số f đạt cực tiểu tại điểm $x = 0$, $f(0) = 0$, & đạt cực đại tại điểm $x = 1$, $f(1) = 1$.

24 ([Quỳ+22], 14., p. 17). Xác định 3 hệ số $a, b, c \in \mathbb{R}$ sao cho hàm số $f(x) = x^3 + ax^2 + bx + c$ đạt cực trị bằng 0 tại điểm $x = -2$ & đồ thị của hàm số đi qua điểm $A(1, 0)$.

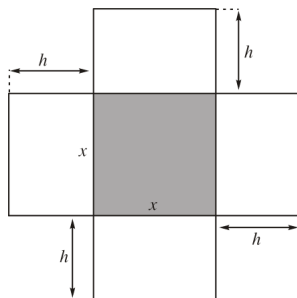
25 ([Quỳ+22], 15., p. 17). Chứng minh với mọi giá trị của m , hàm số $y = \frac{x^2 - m(m+1)x + m^3 + 1}{x - m}$ luôn có cực đại & cực tiểu.

26 ([Quỳ+22], VD1, p. 18). Tìm GTLN, GTNN của hàm số $f(x) = \sqrt{4 - x^2}$.

27 ([Quỳ+22], VD2, p. 19). Tìm GTLN, GTNN của hàm số $f(x) = x^3 - 3x + 3$ trên đoạn $[-3, \frac{3}{2}]$.

28 ([Quỳ+22], H, p. 19). Tìm GTLN, GTNN của hàm số $f(x) = x + \frac{1}{x-1}$ trên khoảng $(1, +\infty)$.

29 ([Quỳ+22], VD3, p. 20). 1 hộp không nắp được làm từ 1 mảnh các tông theo mẫu như hình:

Hộp có đáy là 1 hình vuông cạnh x cm, chiều cao là h cm, & có thể tích là 500 cm^3 . (a) Biểu diễn h theo x . (b) Tìm diện tích $S(x)$ của mảnh các tông theo x . (c) Tìm giá trị của x sao cho $S(x)$ nhỏ nhất.

30 ([Quỳ+22], VD4, p. 21). Tìm GTLN, GTNN của hàm số $f(x) = x^3 - 3x + 3$ trên đoạn $[0, 2]$.

31 ([Quỳ+22], 16., p. 22). Tìm GTLN, GTNN của hàm số $f(x) = \sin^4 x + \cos^4 x$.

32 ([Quỳ+22], 17., p. 22). Tìm GTLN, GTNN của hàm số: (a) $f(x) = x^2 + 2x - 5$ trên đoạn $[-2, 3]$. (b) $f(x) = \frac{1}{3}x^3 + 2x^2 + 3x - 4$ trên đoạn $[-4, 0]$. (c) $f(x) = x + \frac{1}{x}$ trên khoảng $(0, +\infty)$. (d) $f(x) = -x^2 + 2x + 4$ trên đoạn $[2, 4]$. (e) $f(x) = \frac{2x^2 + 5x + 4}{x + 2}$ trên đoạn $[0, 1]$. (f) $f(x) = x - \frac{1}{x}$ trên nửa khoảng $(0, 2]$.

- 33** ([Quỳ+22], 18., p. 22). Tìm GTLN, GTNN của hàm số: (a) $y = 2\sin^2 x + 2\sin x - 1$. (b) $\cos^2 2x - \sin x \cos x + 4$.
- 34** ([Quỳ+22], 19., p. 22). Cho ΔABC đều cạnh a . Đặt 1 hình chữ nhật $MNPQ$ có cạnh MN nằm trên cạnh BC , 2 đỉnh P, Q theo thứ tự nằm trên 2 cạnh AC, AB của tam giác. Xác định vị trí của điểm M sao cho hình chữ nhật có diện tích lớn nhất & tìm GTLN đó.
- 35** ([Quỳ+22], 20., p. 22). Khi nuôi cá thí nghiệm trong hồ, 1 nhà sinh vật học thấy: Nếu trên mỗi đơn vị diện tích của mặt hồ có n con cá thì trung bình mỗi con cá sau 1 vụ cân nặng $P(n) = 480 - 20n$ g. Hỏi phải thả bao nhiêu cá trên 1 đơn vị diện tích của mặt hồ để sau 1 vụ thu hoạch được nhiều cá nhất?
- 36** ([Quỳ+22], 21., p. 23). Tìm cực trị của hàm số: (a) $f(x) = \frac{x}{x^2 + 1}$. (b) $f(x) = \frac{x^3}{x + 1}$. (c) $f(x) = \sqrt{5 - x^2}$. (d) $f(x) = x + \sqrt{x^2 - 1}$.
- 37** ([Quỳ+22], 22., p. 23). Tìm giá trị của m để hàm số $f(x) = \frac{x^2 + mx - 1}{x - 1}$ có cực đại & cực tiểu.
- 38** ([Quỳ+22], 23., p. 23). Độ giảm huyết áp của 1 bệnh nhân được cho bởi công thức $G(x) = 0.025x^2(30 - x)$, trong đó x là liều lượng thuốc được tiêm cho bệnh nhân (x được tính bằng mg). Tính liều lượng thuốc cần tiêm cho bệnh nhân để huyết áp giảm nhiều nhất & tính độ giảm đó.
- 39** ([Quỳ+22], 24., p. 23). Cho parabol (\mathcal{P}): $y = x^2$ & điểm $A(-3, 0)$. Xác định điểm M thuộc parabol (\mathcal{P}) sao cho khoảng cách AM là ngắn nhất & tìm khoảng cách ngắn nhất đó.
- 40** ([Quỳ+22], 25., p. 23). 1 con cá hồi bơi ngược dòng để vượt 1 khoảng cách là 300 km. Vận tốc dòng nước là 6 km/h. Nếu vận tốc bơi của cá khi nước đứng yên là v km/h thì năng lượng tiêu hao của cá trong t giờ được cho bởi công thức $E(v) = cv^3t$, trong đó c là 1 hằng số, E được tính bằng jule. Tìm vận tốc bơi của cá khi nước đứng yên để năng lượng tiêu hao là ít nhất.
- 41** ([Quỳ+22], 26., pp. 23–24). Sau khi phát hiện 1 bệnh dịch, các chuyên gia y tế ước tính số người nhiễm bệnh kể từ ngày xuất hiện bệnh nhân đầu tiên đến ngày thứ t là $f(t) = 45t^2 - t^3$, $t = 0, 1, 2, \dots, 25$. Nếu coi f là hàm số xác định trên đoạn $[0, 25]$ thì $f'(t)$ được xem là tốc độ truyền bệnh (người/ngày) tại thời điểm t . (a) Tính tốc độ truyền bệnh vào ngày thứ 5. (b) Xác định ngày mà tốc độ truyền bệnh là lớn nhất & tính tốc độ đó. (c) Xác định các ngày mà tốc độ truyền bệnh lớn hơn 600. (d) Xét chiều biến thiên của hàm số f trên đoạn $[0, 25]$.
- 42** ([Quỳ+22], 27., p. 24). Tìm GTLN, GTNN của hàm số: (a) $f(x) = \sqrt{3 - 2x}$ trên đoạn $[-3, 1]$. (b) $f(x) = x + \sqrt{4 - x^2}$. (c) $f(x) = \sin^4 x + \cos^2 x + 2$. (d) $f(x) = x - \sin 2x$ trên đoạn $[-\frac{\pi}{2}, \pi]$.
- 43** ([Quỳ+22], 28., p. 24). Trong các hình chữ nhật có chu vi là 40 cm, xác định hình chữ nhật có diện tích lớn nhất.

3 Đồ Thị của Hàm Số & Phép Tịnh Tiến Hệ Tọa Độ

- 44** ([Quỳ+22], Ví dụ, p. 26). Cho đường cong (\mathcal{C}) có phương trình: $y = \frac{1}{2}(x - 2)^3 - 1$ & điểm $I(2, -1)$. (a) Viết công thức chuyển hệ tọa độ trong phép tịnh tiến theo vector \vec{OI} & viết phương trình của đường cong (\mathcal{C}) đối với hệ tọa độ IXY . (b) Từ đó suy ra I là tâm đối xứng của đường cong (\mathcal{C}).
- 45** ([Quỳ+22], H, p. 26). (a) Tìm tọa độ đỉnh I của parabol (\mathcal{P}) có phương trình là $y = 2x^2 - 4x$. (b) Viết công thức chuyển hệ tọa độ trong phép tịnh tiến theo vector \vec{OI} & viết phương trình của parabol (\mathcal{P}) đối với hệ tọa độ IXY .
- 46** ([Quỳ+22], 29., p. 27). Xác định đỉnh I của mỗi parabol (\mathcal{P}) sau. Viết công thức chuyển hệ tọa độ trong phép tịnh tiến theo vector \vec{OI} & viết phương trình của parabol (\mathcal{P}) đối với hệ tọa độ IXY . (a) $y = 2x^2 - 3x + 1$. (b) $y = \frac{1}{2}x^2 - x - 3$. (c) $y = x - 4x^2$. (d) $y = 2x^2 - 5$.
- 47** ([Quỳ+22], 30., p. 27). Cho hàm số $f(x) = x^3 - 3x^2 + 1$. (a) Xác định điểm I thuộc đồ thị (\mathcal{C}) của hàm số đã cho biết hoành độ của điểm I là nghiệm của phương trình $f''(x) = 0$. (b) Viết công thức chuyển hệ tọa độ trong phép tịnh tiến theo vector \vec{OI} & viết phương trình của đường cong (\mathcal{C}) đối với hệ tọa độ IXY . Từ đó suy ra I là tâm đối xứng của đường cong (\mathcal{C}). (c) Viết phương trình tiếp tuyến của đường cong (\mathcal{C}) tại điểm I đối với hệ tọa độ Oxy . Chứng minh trên khoảng $(-\infty, 1)$ đường cong (\mathcal{C}) nằm phía dưới tiếp tuyến tại I của (\mathcal{C}) & trên khoảng $(1, +\infty)$ đường cong (\mathcal{C}) nằm phía trên tiếp tuyến đó.

Hint. Trên khoảng $(-\infty, 1)$, đường cong (\mathcal{C}) nằm phía dưới tiếp tuyến $y = ax + b$ nếu $f(x) < ax + b$ với mọi $x < 1$.

- 48** ([Quỳ+22], 31., p. 27). Cho đường cong (\mathcal{C}) có phương trình $y = 2 - \frac{1}{x+2}$ & điểm $I(-2, 2)$. Viết công thức chuyển hệ tọa độ trong phép tịnh tiến theo vector \vec{OI} & viết phương trình của đường cong (\mathcal{C}) đối với hệ tọa độ IXY . Từ đó suy ra I là tâm đối xứng của (\mathcal{C}).
- 49** ([Quỳ+22], 32., p. 28). Xác định tâm đối xứng của đồ thị mỗi hàm số sau: (a) $y = \frac{2}{x - 1} + 1$. (b) $y = \frac{3x - 2}{x + 1}$.
- 50** ([Quỳ+22], 33., p. 28). Cho đường cong (\mathcal{C}) có phương trình $y = ax + b + \frac{c}{x - x_0}$, trong đó $a \neq 0$, $c \neq 0$ & điểm I có tọa độ (x_0, y_0) thỏa mãn $y_0 = ax_0 + b$. Viết công thức chuyển hệ tọa độ trong phép tịnh tiến theo vector \vec{OI} & phương trình của (\mathcal{C}) đối với hệ tọa độ IXY . Từ đó suy ra I là tâm đối xứng của đường cong (\mathcal{C}).

4 Đường Tiệm Cận của Đồ Thị Hàm Số

[Thá+24, Chap. I, §3, pp. 21–27]: HD1. LT1. HD2. LT2. HD3. LT3. LT4. 1. 2. 3. 4. 5.

51 ([Quỳ+22], VD1, p. 31). Tìm tiệm cận ngang & tiệm cận đứng của đồ thị hàm số $y = \frac{2x-1}{x+2}$.

52 ([Quỳ+22], VD2, p. 31). Tìm tiệm cận ngang & tiệm cận đứng của đồ thị hàm số $y = \frac{\sqrt{x^2+1}}{x}$.

53 ([Quỳ+22], H1, p. 32). Tiệm cận ngang & tiệm cận đứng của đồ thị hàm số $y = \frac{5-3x^2}{1-x^2}$.

54 ([Quỳ+22], VD3, p. 33). Tìm tiệm cận xiên của đồ thị hàm số $f(x) = x + \frac{x}{x^2-1}$.

55 ([Quỳ+22], H1, p. 33). Chứng minh đường thẳng $y = 2x + 1$ là tiệm cận xiên của đồ thị hàm số $y = 2x + 1 + \frac{1}{x-2}$.

56 ([Quỳ+22], VD4, p. 34). Tìm tiệm cận xiên của đồ thị hàm số $f(x) = \frac{x^3}{x^2-1}$.

57 ([Quỳ+22], H3, p. 35). Tìm tiệm cận xiên của đồ thị hàm số $f(x) = \frac{2x^2-3x-1}{x-2}$.

58 ([Quỳ+22], 34., p. 35). Tìm các đường tiệm cận của đồ thị mỗi hàm số sau: (a) $y = \frac{x-2}{3x+2}$. (b) $y = \frac{-2x-2}{x+3}$. (c) $y = x + 2 - \frac{1}{x-3}$. (d) $y = \frac{x^2-3x+4}{2x+1}$. (e) $y = \frac{x+2}{x^2-1}$. (f) $y = \frac{x}{x^3+1}$.

59 ([Quỳ+22], 35., p. 35). Tìm các đường tiệm cận của đồ thị mỗi hàm số sau: (a) $y = \frac{2x-1}{x^2} + x - 3$. (b) $y = \frac{x^3+2}{x^2-2x}$. (c) $y = \frac{x^3+x+1}{x^2-1}$. (d) $y = \frac{x^2+x+1}{-5x^2-2x+3}$.

60 ([Quỳ+22], 36., p. 36). Tìm các đường tiệm cận của đồ thị mỗi hàm số sau: (a) $y = \sqrt{x^2-1}$. (b) $y = 2x + \sqrt{x^2-1}$. (c) $y = x + \sqrt{x^2+1}$. (d) $y = \sqrt{x^2+x+1}$.

61 ([Quỳ+22], 37., p. 36). Tìm các đường tiệm cận của đồ thị mỗi hàm số sau: (a) $y = x + \sqrt{x^2-1}$. (b) $y = \sqrt{x^2-4x+3}$. (c) $y = \sqrt{x^2+4}$. (d) $y = \frac{x^2+x+1}{x^2-1}$.

62 ([Quỳ+22], 38., p. 36). (a) Tìm tiệm cận đứng & tiệm cận xiên của đồ thị (C) của 3 hàm số $y = f_1(x) = \frac{x^2-2x+2}{x-3}$, $y = f_2(x) = \frac{x^2+x-4}{x+2}$, $y = f_3(x) = \frac{x^2-8x+19}{x-5}$. (b) Xác định giao điểm I của 2 tiệm cận trên & viết công thức chuyển hệ tọa độ trong phép tịnh tiến theo vector \vec{OI} . (c) Viết phương trình của đường cong (C) đối với hệ tọa độ IXY. Từ đó suy ra I là tâm đối xứng của đường cong (C).

5 Khảo Sát Sự Biến Thiên & Vẽ Đồ Thị của Hàm Số

[Thá+24, Chap. I, §4, pp. 28–44]: LT1. LT2. LT3. LT4. LT5. LT6. LT7. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

63 ([Quỳ+22], VD1, p. 37). Khảo sát sự biến thiên & vẽ đồ thị (C) của hàm số $y = \frac{1}{3}(x^3 - 3x^2 - 9x - 5)$.

6 Miscellaneous

[Thá+24, BTCCI, pp. 45–48]: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

Tài liệu

[Quỳ+22] Đoàn Quỳnh, Nguyễn Huy Doan, Trần Phương Dung, Nguyễn Xuân Liêm, and Đặng Hùng Thắng. *Giải Tích 12 nâng cao*. Tái bản lần thứ 14. Nhà Xuất Bản Giáo Dục Việt Nam, 2022, p. 231.

[Thá+24] Đỗ Đức Thái, Phạm Xuân Chung, Nguyễn Sơn Hà, Nguyễn Thị Phương Loan, Phạm Sỹ Nam, and Phạm Minh Phương. *Toán 12 Cánh Diều Tập 1*. Nhà Xuất Bản Giáo Dục Việt Nam, 2024, p. 95.